

Nr 807

Av herr **Bohman m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 125, angående inrättande av ett institut för exportkrediter, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 648 i Första kammaren)

I den hårdnande konkurrensen på exportmarknaderna har vid sidan av priser, kvalitet och leveranstider företagens möjligheter att lämna krediter kommit att spela en alltmer betydelsefull roll. Under de senaste åren har tendensen gått i riktning mot exportaffärer med långa kredittider. Detta gäller särskilt tyngre kapitalvaror, i fråga om vilka benägenheten att ge krediter på 7 à 8 år successivt ökat. Enär de svenska affärsbankerna på grund av banklagens bestämmelser inte kunnat lämna bundna krediter av erforderlig längd, har exportföretagen ställts inför växande konkurrensproblem. För att lösa finansieringssvårigheterna väcktes för några år sedan inom bankväsendet förslag om att landets affärsbanker skulle gemensamt bilda ett särskilt kreditinstitut, som skulle på kapitalmarknaden upplåna medel för långfristig finansiering av exportaffärer. Från vårt håll framfördes redan i remissdebatten 1960 förhoppningen att statsmakterna skulle komma att visa detta förslag allt det intresse det förtjänade. Utgångspunkten var därvid att institutet skulle inrättas utan någon finansiell medverkan från statens sida.

I proposition nr 125 framlägges nu förslag om inrättande av ett institut för exportkrediter. Institutet föreslås skola organiseras som aktiebolag och få firmanamnet Aktiebolaget Svensk Exportkredit. Enligt förslaget skulle staten och affärsbankerna inträda som delägare med hälften av aktiekapitalet vardera. För teckning av statens andel i bolaget begäres ett investeringsanslag å 50 milj. kr. Skälen för statens deltagande i det nya bolaget redovisas inte. I propositionen hänvisas endast till att förslaget är ett resultat av de överläggningar i saken som förts mellan en av finansministern utsedd förhandlingsdelegation och företrädare för landets affärsbanker.

Enligt vår uppfattning är det missvisande att i detta sammanhang tala om förhandlingar i egentlig mening. Tillstånd att driva kreditinstitut lämnas nämligen av Konungen i statsrådet där finansministern är föredragande. Regeringen beslutar alltså om och på vilka villkor ett kreditinstitut skall få inrättas. I det nu föreliggande fallet kan man utgå ifrån att de företrädare för affärsbankerna som väckt förslaget om ett institut för exportkrediter från början avsett att det skulle drivas utan statligt delägarskap. Först sedan man från bankhåll nödgats godta huvudvillkoret för institutets inrättande, nämligen statlig medverkan, torde det ha varit möjligt att nå det s. k.

förhandlingsresultat varpå regeringen grundar sitt förslag. Mot denna bakgrund bör riksdagens bundenhet av det preliminära avtalet bedömas.

Den exportkreditgivning som hittills skett har varit av i huvudsak kortfristig natur och ombesörjts av privata institut. Veterligen har ingen kritik riktats mot det sätt varpå det privata bankväsendet skött denna exportfinansiering. Systemet har fungerat väl. När det nu gäller att bygga ut kreditväsendet i en ny riktning för att göra det möjligt för exportföretagen att er-hålla mer långfristiga exportkrediter borde det vara naturligt att låta de bankinstitut som sedan gammalt har en ingående erfarenhet av exportaffä-rer få ta det fulla ansvaret och själva bygga upp ett särskilt institut för den långfristiga exportfinansieringen. Rent praktiska överväganden talar enligt vår mening mot att staten skall engagera sig på detta område. Anspråken på statliga insatser i skilda hänseenden är numera synnerligen omfattande. De bör därför strängt begränsas till endast sådana arbetsuppgifter som visat sig icke kunna lösas av enskild företagsamhet.

Såsom tidigare nämnts har finansministern underlåtit att ange motiven för att staten skall inträda som hälftendelägare i det nya kreditinstitutet. Därest skälen är av principiell karaktär är det förvånande att de inte redovi-sats. Om finansministern således har den uppfattningen att bank- och kre-ditinstitutet bör successivt överföras i det allmännas ägo eller att i varje fall det allmännas inflytande över kreditgivningen bör förstärkas, bör detta klart utsägas, så att medborgarna får möjlighet att ta ställning till de olika alternativ som i detta hänseende erbjudes. Vi kan inte godta ett förstatli-gande av bank- och kreditväsendet och anser icke heller några skäl tala för ett utvidgat statligt inflytande på detta område. Vi kan därför inte accep-tera den form av successiv socialisering av berörda sektor av näringslivet som förslaget i själva verket innebär eller åsyftar. Enligt vår mening är det till fyllest att statens kontroll på kreditområdet utövas med penningpolitiska medel och via bank- och fondinspektionens övervakande verksamhet. Vi fö-reslår därför att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar sig för att de i förslaget berörda affärsbankerna beredes möjlighet att själva utan statlig medverkan inrätta det nya institutet.

Åberopande vad ovan anförts föreslår vi,

att riksdagen måtte, i anledning av proposition nr 125, i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala sig för att de i propositionen berörda affärsbankerna måtte beredas möjlighet att in-rätta ett institut för exportkrediter utan statligt delägar-skap.

Stockholm den 3 april 1962

Gösta Bohman

Tage Magnusson

Ebbe Rydén

Leif Cassel

i Borås